

Vodovnikovo Pohorje

Ko tokrat pišemo o zajetni knjigi zbranih pesmi Jurija Vodovnika, ki jo je izdala založba Družina, pišemo pravzaprav o dveh pomembnih osebnostih: o Juriju Vodovniku in o Antonu Gričniku, publicistu, ki piše o njem. Skoraj bi se lahko vprašali, kateri je pomembnejši. Gričnik je namreč veliki kronist Pohorja.

Jurij Vodovnik

Jurij Vodovnik, bukovnik in ljudski pevec, se je rodil leta 1791 na Skomarju, ki leži skoraj tisoč metrov visoko na južnih obronkih Pohorja. Izučil se je za tkalca, bil cerkovnik, ljudski živinozdravnik, na starost se je preživljal s petjem svojih in tujih pesmi (umrl je leta 1858). Svoje pesmi je sam zapisoval in pogosto tudi uglasbil. Večinoma so se širile v prepisih in s petjem, mnoge so ponarodele, zato je za nekatere, ki so se mu pripisovale, danes težko reči, kdo je njihov resnični avtor. V stanovskih in prigodniških pesmih šaljivo in poučno govori o svojem in vaškem življenju, iz nabožnih pesmi se oglašja tudi razsvetljenski in baročni moralizem.

Literarni zgodovinar Matjaž Kmecl je uvodoma v knjigo zapisal, da je Jurij Vodovnik ena najzanimivejših in najslikovitejših osebnosti slovenskega pesniškega občestva. V primerjavi z mnogimi dolenskimimi ljudskimi pevci, ki jim je Levstik pel slavo, čeprav je zmožgal zapisati komaj kateri njihov hitro pozabljeni stih, je bil v veliki prednosti, saj je svoje pesmi zapisoval (in se pod mnogimi tudi podpisal). Štrekljeva zbirka ljudskih pesmi, nastala pol

stoletja kasneje, kaže, da skoraj ni bilo kraja, kamor niso prodrle. Vodovnika seveda ne smemo meriti z vatlom za Prešerna ali Gregorčiča, temveč z mero za ljudske pevce, in po tej je Vodovnik med prvimi.

Vse o Vodovniku

Anton Gričnik je o Juriju Vodovniku zbral tako rekoč vse od primarnih virov do obsežne literature, ki mu je bila doslej namenjena. V knjigi je objavil 61 Vodovnikovih pesmi, poleg tega še 31, ki so domnevno njegove, in 14 takih, ki so mu jih po pomoti pripisovali, saj so tudi te del zgodbe o Juriju Vodovniku. Med Vodovnikovimi je vsaj deset doslej še neobjavljenih in 24 pesemskih fragmentov. Mnogim pesmim je dodan enoglasni notni zapis viže brez podnapisa, avtor jo je večinoma vzel s skomarskega konca, ker je tako možnost avtentičnosti večja. Za vižo sledi "izčiščen", čim bolj avtentična Vodovnikova pesem v celoti, prva kitica pa prinaša s poudarjenimi zlogi ritmični oziro-

ma metrični model pesmi. Sledijo različice (v kurzivi), ki jih je Gričnik navedel skupaj, stih za stihom. V drugem delu knjige je obširno povzel vse najpomembnejše zapise o Vodovniku, teh pa je kar 316. Knjiga tako prinaša izjemno bogat vir podatkov o Vodovniku. Predstavil je tudi pomembnejše zbiralce, zapisovalce in izvajalce Vodovnikovih pesmi. Dodal je slovarček 650 manj znanih (narečnih) izrazov.

V pripravi še dve knjigi

Vso to snov je razporedil v šest poglavij, od katerih jih pet zajema pesmi, zadnje pa literaturo in vire. V prvem poglavju so pesmi o samem pesniku, v drugem o njegovi rojstni vasi in župniji Skomarje, v tretjem spoznavamo kraje, kjer je pesnik hodil in deloval, četrto pa govori o njegovem času na splošno. Avtor pravi, da je kljub množici gradiva želel ustvariti preprosto, pregledno celoto: "Kar delam, delam namreč za preproste ljudi, za ljudi, ki so imeli manj možnosti za izobrazbo, zato želim, da bi bilo vse preprosto in pregledno, pa kljub temu tudi dovolj strokovno in dokumentirano."

Gričnikova knjiga z zbranimi pesmimi Jurija Vodovnika obsega zajetnih 662 strani. Pa to še zdaleč ni vse, kar je ta marljivi zbiralec ljudskega blaga in zgodovinskih drobcev, ki jih je doslej objavil v svojih številnih, prav tako zajetnih knjigah, zbral in nam ima povedati o pohorskem pevcu. Pripravlja še dve knjigi o njem, v drugi bo prikazal Vodovnikove poti in ga primerjal z njegovimi sodobniki, snuje pa že tudi biografijo o njem.

I. Ž.

